

Intel·ligències múltiples i esport

JOSÉ M^a DEL PINO MEDINA*

EMILIO GÓMEZ MILÁN**

SERGIO MORENO RÍOS***

GERMÁN GÁLVEZ GARCÍA****

Facultad de Psicología. Universidad de Granada

FRANCISCO JAVIER MULA PÉREZ

Facultad de Ciencias de la Actividad Física y el Deporte. Universidad de Granada

---

Correspondència amb autors

* jmdelpino@hotmail.com

** egomez@ugr.es

*** semoreno@ugr.es

**** gengal@ugr.es

Resum

El propòsit del nostre estudi, basat en la Teoria de les Intel·ligències Múltiples de Gardner, consisteix a esbrinar si hi ha un perfil d'intel·ligència típic per a esportistes, i si alhora es poden identificar subperfils en funció de la modalitat esportiva practicada. Un cop definit el perfil per a persones esportistes i el perfil per a cada modalitat, es comparen, amb la finalitat de poder contrastar-les. Vam comptar amb la col·laboració de futbolistes, basquetbolistes, nedadors i atletes, a més a més de persones no esportistes, que van emplenar el qüestionari per delimitar el perfil d'IM. S'intenta determinar si existeixen diferències pel fet de ser home o dona esportista en les modalitats en les quals vam comptar amb subjectes de tots dos sexes. De l'anàlisi es desprèn l'existència d'un perfil d'IM per a esportistes, que alhora presenta diferències en funció de la modalitat esportiva practicada.

Paraules clau

Esport, Intel·ligències múltiples, Perfil d'Intel·ligència.

Abstract

Multiple Intelligences in Sports

The aim of the present study, basing on the Theory of Gardner's Multiple Intelligences, consists of quarrelling if a typical profile of Intelligence exists for sportsmen (women), and if in turn subprofiles can be identified depending on the sports practised modality. Defined the sportsmen profile and the modality profile, they are compared in order to contrast both. We have: 37 football players, 7 basketball player, 10 swimmers and 23 athletes collaboration, besides 20 not sports persons, that they completed the questionnaire to delimit IM's profile. In addition, it is tried to determine if differences exist for the fact of being man or sports woman in the modalities in which we have subjects of both sexes. With the analysis, we find the existence of IM's profile for sportsmen (women), that presents differences depending on the sports practised modality.

Key words

Sport, Multiple Intelligences, Profile of intelligence.

Introducció

La importància de la psicologia de l'esport com a disciplina, rau en el fet fonamental que cap esportista de qualsevol especialitat, no competeix al marge de sensacions, sentiments, pensaments o preocupacions, i molt menys, aïllat i impertorbable pel context i pels factors ambientals. Poder competir o desenvolupar-se en un entorn competitiu, ja sigui en l'entrenament o en moments de competició, implica per part de l'esportista, conèixer determinades situacions i adaptar-s'hi, perquè aquestes situacions poden condicionar, en gran mesura, la seva actuació, i en concret, marcar la diferència entre ser vencedor o vençut. És, doncs, lícit reconèixer, la importància i el pes que el factor psicològic adquirirà en la configuració de la personalitat de l'esportista, igual

com en la formació d'un determinat perfil per a cada subjecte, que li permet d'afrontar la pràctica esportiva amb característiques intrínseques definitòries del seu caràcter com a esportista. Per tant, "les demandes de rendiment de cada especialitat esportiva, requereixen que l'esportista funcioni, psicològicament, d'una manera determinada, per poder decidir i actuar amb la major eficàcia possible i tenir, d'aquesta forma, una opció més favorable d'aconseguir l'èxit en la competició" (Buceta, 1998, p.17).

Amb aquest plantejament, es dissenya aquesta investigació sobre els pilars que ofereix la teoria de les Intel·ligències Múltiples de Gardner, una nova visió multifactorial de la intel·ligència. L'autor redefineix el concepte d'intel·ligència com "la capacitat per a resol-

dre problemes, o per elaborar productes que són d'un gran valor per a un determinat context comunitari o cultural" (Gardner, 1995a, p. 25). Aquesta precisió de la intel·ligència com una capacitat, permet entendre-la com una destresa que, per tant, es pot desenvolupar. Argumenta l'existència de vuit intel·ligències diferents i independents, que poden interactuar i potenciar-se recíprocament. Les esmentades intel·ligències són: la Intel·ligència Musical, Corporal cinètica, Lingüística, Logicomatemàtica, Espacial, Interpersonal, Intrapersonal i Naturalista.

En la seva teoria, defensa l'actitud per la qual la genètica marca unes determinades potencialitats, per a cada una de les diferents intel·ligències. Els potencials esmentats es desenvolupen en cada individu, depenent de factors com ara les experiències, el medi ambient o l'educació rebuda. *"Tots els éssers humans tenen aquests potencials, però per diversos motius, tant ambientals com genètics, els individus difereixen notablement en els perfils concrets d'intel·ligència que mostren en algun moment de les seves vides"* (Gardner, 1995a, p. 84). Segons això, tots els humans tenim capacitats similars però, cadascú mostrarà major destresa per a unes determinades competències, habilitats o situacions, que per a unes altres, tot configurant un determinat perfil d'intel·ligència per a cada individu. En conclusió, ens presenta la intel·ligència com una capacitat, diversificada en habilitats cognitives, interrelacionades, però alhora independents. La teoria respecta i justifica les diferències entre subjectes com a conseqüència de mostrar una major competència en una intel·ligència determinada, amb la qual cosa destaca la importància d'altres tipus de "saber", fins al moment no valorats o a l'ombra de la tradicional perspectiva logicolingüística. A la seva obra, recalca la perspectiva multicultural de la cognició humana. Cada una de les diferents intel·ligències seran mitjans amb què compta l'ésser humà per conèixer, interpretar i interactuar amb el seu mitjà i amb els altres. Són llenguatges compartits, que funcionen amb un nivell de competència que difereix segons la persona. Són susceptibles a l'ambient, al context, a la cultura, i representen, sobretot, un instrument al servei de l'ésser humà per al seu aprenentatge, la seva capacitat per resoldre problemes, i el que és més important, per desenvolupar la capacitat innovadora, o el que és el mateix, per crear.

Des d'aquest marc, amb aquesta proposta pretenem delimitar un perfil d'intel·ligència per a esportistes, diferenciat del que presenten persones sedentàries o no practicants d'activitats físicoesportives. L'objectiu de

l'estudi passa per aclarir si existeixen característiques afins entre esportistes, tot prenent una mesura psíquica global com ho és la intel·ligència, que implica la interacció de tots els processos cognitius.

Com a estudi correlacional, delimitar un perfil d'IM per a esportistes, i apreciar la incidència de cada subtipus d'intel·ligència en la configuració del perfil esmentat, es planteja com a objectiu d'origen per reconèixer, alhora, la possible existència de subperfils en funció de les diferents modalitats esportives o pràctiques atlètiques. En aquest treball no es planteja la relació causaefecte entre esport i intel·ligència, per tant, es desconeix si el fet de posseir un perfil determinat d'IM repercutirà efectivament en un exercici físicoesportiu excel·lent o viceversa. Després de l'anàlisi i donada la rellevància, que a priori, adquireixen la intel·ligència Cinètica (per a tots els esportistes) i Interpersonal (sobretot en les modalitats d'equip) en la delimitació del perfil psicològic per a esportistes, s'ofereix a continuació una explicació de cada una d'elles que permetrà, alhora, una millor comprensió dels epígrafs següents.

La *Intel·ligència Corporal - cinètica*, és la capacitat d'utilitzar el propi cos per realitzar activitats o resoldre problemes, i per expressar idees i sentiments. És la intel·ligència dels esportistes i els ballarins, els artesans, els cirurgians, és a dir, de qualsevol professional que utilitzi el cos per realitzar activitats o tasques que impliquen utilitzar el cos amb precisió, coordinació i habilitat. La conjunció del cos i la ment per aconseguir l'excel·lència en l'exercitació física, comença en el control dels moviments, voluntaris o automàtics, fins i tot en el maneig precís i competent de determinades habilitats o destreses. La incidència d'aquest tipus d'intel·ligència es reflecteix en el maneig i en l'exercitació eficaç de moviments corporals d'alta especialització, com per exemple, activitats atlètiques que requereixen la coordinació de grups amplis i variats musculars, o quirúrgiques que requereixen l'habilitat cinètica per dominar moviments petits d'alta precisió. L'aprenentatge implica un procés que progressa des d'una primera presa de contacte o manipulació, fins a la interiorització, bo i afermant les possibilitats de desenvolupament des de l'exterior a l'interior.

Es pressuposa, doncs, que tots els esportistes tindran un alt desenvolupament d'aquesta intel·ligència. En la teoria de les intel·ligències múltiples, la intel·ligència Cinètica comprèn dos components relacionats: la mesura en el domini del propi cos i l'habilitat per a la manipulació d'objectes, ambdues facetes molt comunes en

la majoria dels esports o activitats físiques. Els esportistes utilitzen aquesta intel·ligència per pensar mitjançant el moviment i els gests, i poder ajustar d'aquesta manera les seves accions, tot expressant un bon nivell de competència motriu. En les modalitats esportives, en què els contendents es disputen un mòbil (pilotes, boles, plomes, discs...), manipulen objectes per competir (espases, perxes, javelines, martells...), o bé existeix un artefacte per percutir sobre el mòbil (raquetes, estics, bats, tacs...) queda reflectida la importància del maneig d'aquest tipus d'intel·ligència per fer servir amb eficàcia i resolució la manipulació i el maneig dels complements esmentats. Les qualitats físiques, és a dir, la força (en totes les seves manifestacions), la flexibilitat, l'agilitat i la coordinació són els mitjans per desenvolupar la intel·ligència Cinètica.

La *Intel·ligència interpersonal*, permet d'entendre els altres, i consisteix en la capacitat de percebre i distingir les intencions o motivacions dels altres, igual com els possibles estats d'ànim que influeixen en els sentiments d'altres persones. Inclou els senyals que es produeixen en qualsevol interacció, i la capacitat per discriminar i respondre davant de diferents gests, tonalitats de veu o expressions facials. A través d'aquest tipus d'intel·ligència, les persones assoleixen la comprensió dels altres, i modulen i ajusten la seva conducta per establir i mantenir relacions socials, i també les maneres o el rol que requereix cada situació. És la intel·ligència encarregada de possibilitar les interaccions personals, i necessita sensibilització cap als altres, i l'apreciació i la valoració de l'existència d'opinions i realitats diferents de les pròpies. La intel·ligència intrapersonal i la interpersonal conformen la *Intel·ligència emocional* i juntes determinen la nostra capacitat de dirigir la nostra pròpia vida de manera satisfactòria. Solament des de la comprensió de les diferents situacions socials es poden adaptar els actes i comportaments, i anticipar les conseqüències de les nostres eleccions.

La rellevància de la intel·ligència interpersonal en tasques esportives queda reflectida en l'evident interacció entre esportistes, a la vista en els esports col·lectius, i amb matisos, però també existent, en els esports individuals, atès que també aquests atletes s'enfronten a adversaris, i comparteixen moltes hores amb preparadors i personal directament responsable del seu entrenament.

Per tot plegat, la proposta metodològica ha de ser més àmplia, i superar els postulats que fins a hores d'ara han limitat l'entrenament esportiu a models que

engloben tots els usuaris dins d'unes característiques pressuposades afins. L'esmentada proposta, que inclou la selecció de talents, els mètodes d'entrenament i els models de competició, no té en compte les individualitats i atributs personals diferencials dels esportistes. Es presenta el mateix model per a tothom. La teoria de les Intel·ligències Múltiples, del Dr. Howard Gardner (Universitat de Harvard), ofereix una explicació científica ben documentada de per què les persones tenim diferents estils d'aprenentatge i de per què alguns subjectes presenten dificultats, alhora que planteja propostes i opcions per pal·liar les deficiències esmentades. Aplicat al medi físicoesportiu, els esportistes com a individus es troben subjectes a aquestes mateixes premisses, amb la qual cosa no s'haurien de reduir les pràctiques esportives, a models d'entrenament a què els practicants s'han d'emmotllar, sinó justament al contrari. Per això, cal conèixer quin és el perfil d'IM per a esportistes en general, per veure si és comú i independent de la disciplina o de la modalitat esportiva, i en cas de trobar diferències, matisar en quins aspectes es detecten particularitats. Les intencions esmentades es tradueixen en els *objectius* següents:

- Delimitar el Perfil d'IM en esportistes sota els postulats que ofereix la teoria de les Intel·ligències Múltiples.
- Analitzar les possibles analogies en funció de la modalitat esportiva practicada.
- Determinar similituds o diferències tenint en compte el sexe dels esportistes, l'experiència esportiva, igual com la distinció entre esports individuals i col·lectius

Mètode

Mostra

A continuació es descriuen i s'especifiquen els paràmetres i les característiques de la mostra. Es classifica els subjectes tenint en compte la modalitat esportiva i especificant si aquesta és de participació col·lectiva o individual.

Esports col·lectius

- **Futbolistes:** Comptem amb la col·laboració de dos equips de futbol Sènior. El Gabia CF, i el CF Sierra Nevada-Cenes, ambdós clubs de la província de Granada, que militen en la categoria de Primera Andalusia Grup

IV, corresponent a Granada-Almería, en la temporada 2005/2006. La plantilla del Gabia CF es troba composta per 22 jugadors, dels quals dos són porters. La plantilla del CF Sierra Nevada-Cenes la componen 21 jugadors, dos dels quals són porters. L'edat de la mostra oscil·la entre 20 i 34 anys.

- **Basquetbolistes:** El següent grup d'esportistes elegit és un grup amateur de set jugadores de bàsquet entre 18 i 30 anys, amb dos anys d'experiència competitiva pel cap baix.

Esports individuals

- **Nedadors:** Col·laboren deu nedadors d'elit, les edats dels quals oscil·len entre els 15-22 anys, que pertanyen al Centre d'Alt Rendiment (CAR), ubicat al complex esportiu de Cadis. Són membres de la FAN (Federació Andalus de Natació), i el seu àmbit de competició engloba proves a nivell andalús, nacional i europeu.

- **Atletes:** Finalment, presentem les dades en relació amb un grup d'atletes, velocistes i corredors de tanques d'ambdós sexes pertanyents a la selecció andalus de juvenils i promeses, i alguns esportistes amateurs. Les dades es recopilen d'un total de 23 atletes, dels quals 6 són dones.

Procediment

Interactive Multiple Intelligence Test (IMIT)

Per a l'avaluació de les intel·ligències múltiples s'ha utilitzat l'Interactive Multiple Intelligence Test (IMIT), en la seva versió en espanyol, al qual es pot accedir des de la direcció <http://www.ldpride.net/learningstyles.MI.htm>. L'IMIT és un test elaborat per la Learning Disabilities Resource Community (LDRC), organització que s'ha desenvolupat com a plataforma virtual per al coneixement i la comunicació entre individus o grups de persones involucrades en l'educació de persones que presenten dificultats d'aprenentatge, com a mitjà per recolzar investigacions, i afavorir el desenvolupament en els camps associats. És un inventari que s'adapta del treball de Howard Gardner en relació amb les IM, i que ha estat modificat per Gary Harms, per incloure-hi la naturalista com a vuitena intel·ligència. Es basa en els treballs originals de Gardner dels anys vuitanta. L'inventari consta de 80 ítems que l'usuari ha de respondre ajustant-se a cinc opcions de resposta numèrica: 1 = no m'agrada; 2 = m'agrada poc; 3 = m'agrada

una mica; 4 = m'agrada; 5 = m'agrada molt. Un cop finalitzat el test, s'assigna un número d'identificació a l'usuari i apareix una taula de valors numèrics per a cada una de les intel·ligències múltiples, en puntuació directa.

El Qüestionari és emplenat per 19 dels 21 jugadors que conformen la plantilla del CF Sierra Nevada-Cenes, i per 18 dels 22 jugadors del Gabia CF; 7 jugadores de bàsquet; 10 nedadors; 23 atletes, dels quals 6 són dones, velocistes i corredors de tanques.

Anàlisi de dades

Comparació del Perfil d'IM entre les diferents modalitats esportives

Dels qüestionaris emplenats per la mostra, podem deduir que existeix un perfil d'IM clarament definit per a persones esportistes (*figura 1*).

En efectuar l'anàlisi en funció de la modalitat esportiva, hem de reconèixer que, encara que comptem amb una mostra significativa per a atletes i jugadors de futbol, no passa el mateix amb nedadors i basquetbolistes. Tenint en compte aquesta limitació, l'anàlisi estadística mostra que el perfil d'IM és diferent entre esports, $F(12,21) = 15,10$, $p < 0,001$. La comparació principal és entre futbolistes i atletes (les dues especialitats esportives on disposem de mostres àmplies de jugadors de nivell). En intel·ligència cinètica, els atletes mostren una puntuació superior als futbolistes, $F(1,73) = 7,03$, $p < 0,00$. Això pot ser a causa de les característiques inherents a cada esport, que els fan diferents. Mentre que en l'atletisme les tasques són tancades, en futbol són obertes i molt canviants, amb la qual cosa es pot suposar que, en principi, poden donar cabuda a un major nombre d'esportistes amb diferents índexs en intel·ligència corporal. En contrast, l'atletisme presenta fenotips típics per a cada una de les proves atlètiques, i per tant, la tipologia entre esportistes tendeix a ser més similar. Tanmateix, els futbolistes mostren més intel·ligència interpersonal que no pas els atletes, $F(1,67) = 4,83$, $p < 0,03$, i els nedadors. Això es pot entendre si tenim present que el futbol és un esport d'equip, on les relacions i el treball cooperatiu tenen un pes específic, al contrari que els nedadors i atletes, que disputen les seves proves de manera individual.

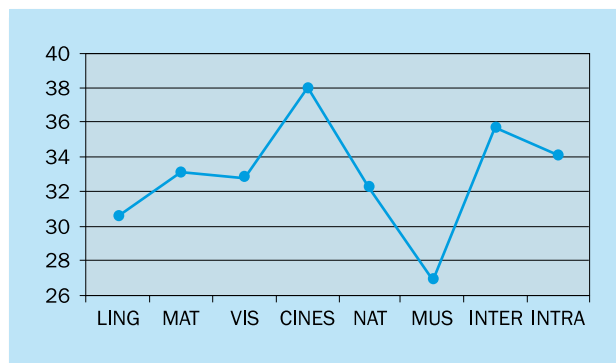
Tot i que la nota dominant és la rellevància de la intel·ligència corporal, sembla que són els atletes els que mostren una major competència en aquesta intel·ligència

per damunt de la resta d'esportistes. Com a norma, el perfil d'atleta és superior al de la resta en gairebé tots els tipus d'intel·ligència, només les jugadores de bàsquet mostren una major puntuació en intel·ligència interpersonal, bastant destacada, i lingüística, superior als atletes. Apreciem que els valors són coincidents per a tots els esports en intel·ligències matemàtica, visual i intrapersonal, i per a la resta d'intel·ligències els valors, si bé coincideixen, és cert que exceptuant la intel·ligència lingüística i interpersonal, no són gaire dispars. Finalment, cal fer referència al perfil per a nedadors, que dins d'allò que és típic, és el més atípic, car ofereix puntuacions molt baixes en intel·ligència interpersonal, potser perquè és un esport de rendiment individual, i lingüística, amb valors molt allunyats del perfil general i respecte a la resta d'esports, a causa, probablement, de la poca importància de la comunicació oral i el llenguatge en aquest esport. Per tant, es comprova que existeix un perfil d'IM per a esportistes, que difereix en certa mesura si tenim en compte la modalitat esportiva practicada (figura 2).

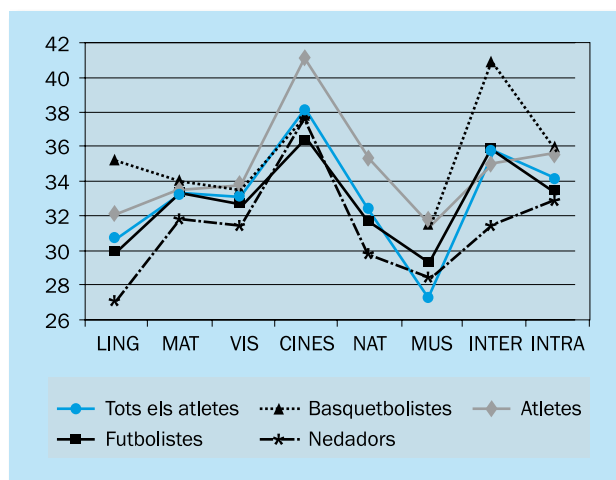
Comparació del perfil d'IM en esportistes davant de no esportistes

Fins aquí hem analitzat els perfils d'IM obtinguts entre diferents grups d'esportistes, i sembla que podem definir un perfil típic per a aquesta població, amb algunes diferències en funció de la modalitat esportiva. Però per comprovar si veritablement, existeix un perfil d'IM en esportistes, vam comparar la nostra mostra amb una altra de subjectes que no practiquen cap activitat física o esportiva. El grup són 20 persones, deu homes i deu dones, amb edats compreses entre els 16 i els 33 anys (la mateixa franja d'edat que els atletes). Revelen un nivell educatiu semblant al dels esportistes, encara que pertanyen a diversos grups professionals. La mostra de persones sedentàries és seleccionada tenint en compte la gamma d'ocupacions professionals següent: Estudiants universitaris (25%); Administratius (25%); Mestres (25%); Hostaleria (25%). Obtenim el perfil d'IM següent per a aquesta població (figura 3).

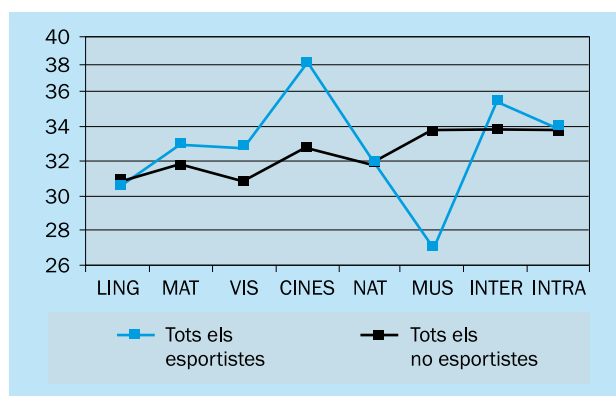
En contrastar el grup d'esportistes amb les persones no esportistes la diferència és significativa $F(7,13) = 4,18$, $p < 0,0002$, en concret, la diferència es troba només en intel·ligència cinètica, $F(1,39) = 19,46$, $p < 0,0007$, amb la qual cosa es corrobora en principi la importància d'aquest subtipus d'intel·ligència en es-

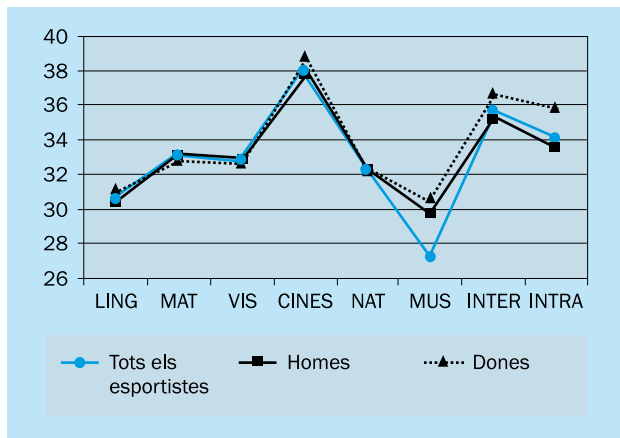
Figura 1
Perfil d'IM en esportistes.

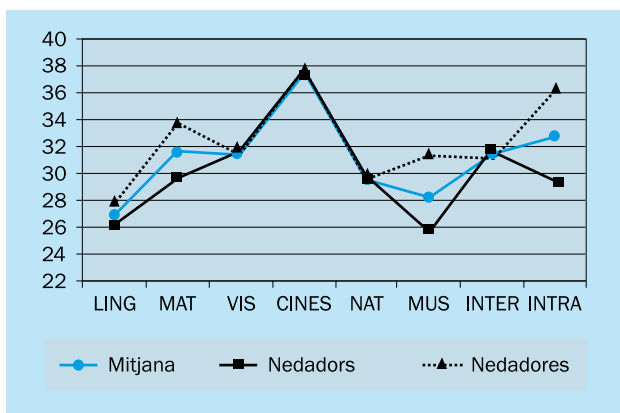
Figura 2
Perfil d'IM en esportistes i comparativa entre modalitats.

Figura 3
Comparativa entre perfil d'IM en esportistes versus persones sedentàries.

Figura 4

Perfil d'IM en esportistes i comparativa entre sexes.

Figura 5

Mitjanes del perfil d'IM en natació i perfil d'IM en nedadors/es.

portistes. En establir la comparació amb el grup de futbolistes, també apareix un perfil d'IM significativa, $F(7,12) = 4,64$, $p < 0,00005$. Les diferències es troben en intel·ligència cinètica, $F(1,55) = 6,29$, $p < 0,015$, musical, $F(1,55) = 5,45$, $p < 0,02$ i interpersonal, $F(1,55) = 5,14$, $p < 0,027$. D'aquesta manera, es confirma el paper destacat de la intel·ligència corporal i interpersonal que hem observat en el perfil típic d'esportistes. No hi ha diferències entre persones no esportistes pel que fa a la variable sexe.

Perfil d'IM en dones i homes esportistes

Arribats a aquest punt, ens interessa de comprovar si apareixen diferències en efectuar l'anàlisi diferenciant per sexe, en el perfil d'IM per a esportistes (figura 4). L'anàlisi del total d'esportistes, des d'aquesta perspectiva, ens

permet d'entreveure si en realitat existeixen diferències significatives utilitzant aquesta variable com a eix d'interpretació. Comptem amb una mostra de 43 futbolistes, 17 atletes i 5 nedadors, que fan, un total de 65 homes esportistes i: 7 jugadores de bàsquet, 6 atletes i 5 nedadores, que formen un grup, de 18 dones esportistes. Tot i que la mostra de noies és considerablement inferior, realitzarem l'anàlisi igualment, assumint aquesta limitació. En establir el perfil d'IM per a tot el gruix d'esportistes, i estem parlant de 83 homes i dones que practiquen esport, amb edats que oscil·len entre els 15 i els 33 anys, obtenim la figura 4, on a més a més es contrasta amb els perfils obtinguts per a homes davant de dones. De l'anàlisi estadística, es desprèn que el perfil d'IM és diferent en esportistes si els diferenciem per sexes, $F(7,12) = 3,15$, $p < 0,002$.

En contrastar les dades entre sexes, d'esportistes d'una mateixa especialitat, i tenint en compte que només és possible realitzar aquesta anàlisi entre atletes i nedadors, perquè a la mostra dels futbolistes hi ha només barons, i les basquetbolistes només són dones, apareixen diferències significatives entre nedadors (figura 5). En aquest grup, els valors obtinguts en intel·ligència intrapersonal, $F(1,8) = 22,01$, $p < 0,001$, són sensiblement diferents entre homes i dones. Malgrat que no comptem amb una mostra elevada de nedadors (deu esportistes; la meitat de cada sexe), els resultats són presos com a referent merament orientatiu.

En la modalitat atletisme, com que la mostra ens permet d'establir un perfil d'IM per a tots dos sexes, comprovem que no s'observen disparitats rellevants. El perfil típic per a dones és coincident amb l'establert per al comú d'atletes. Sí que es pot esmentar que és superior en intel·ligència cinètica, interpersonal/intrapersonal i natural, respecte als homes, però inferior en lingüística i matemàtica. Les diferències no són estadísticament significatives.

Discussió

La importància del pensament i l'equilibri psicològic, adquireix cada vegada major protagonisme i reconeixement en el món de l'esport i l'activitat física. És difícil de determinar quines han de ser les qualitats d'un bon esportista si ens ajustem al pla intel·lectual. Establir quines han de ser les característiques intrínseques per destacar com a bon jugador sembla ser una empresa força difícil. Sembla més interessant potenciar les qualitats personals dels esportistes i esgrimir arguments

que incideixin cada vegada més en el desenvolupament de la diversitat, més que no pas en l'entrenament de la igualtat. Respectar les característiques i les capacitats dels esportistes és de vital importància, sobretot en els esports oberts, on preval la creativitat, des de les possibilitats, que brinda el pensament divergent més que no pas l'entrenament de l'automatisme i la resposta tançada. El motiu principal d'aquest estudi, versa justament sobre aquesta última reflexió. És possible delimitar unes característiques psicològiques específiques per a esportistes. Sembla que d'acord amb els resultats obtinguts existeix un perfil d'intel·ligència per a esportistes, amb les característiques següents:

- Mostren una alta competència en intel·ligència corporal, destacada per sobre de qualsevol altre tipus d'intel·ligència.
- Presenten valors elevats en intel·ligència interpersonal i intrapersonal.
- Les altres intel·ligències representen un paper secundari en el perfil d'IM típic per a persones esportistes d'ambdós gèneres.
- La intel·ligència lingüística i musical són les que obtenen una puntuació menor.

Aquest perfil s'esgrimeix des dels postulats que es desprenen de la Teoria de les Intel·ligències Múltiples de Gardner, proposta, que, fet i fet, ve a ratificar la diversitat intel·lectual de l'ésser humà. Gardner concedeix a la intel·ligència una composició múltiple, i argumenta que els humans som afins o presentem característiques comunes en relació amb les funcions que fem i on les exercitem. Existeixen característiques comunes per a persones que es dediquen a la mateixa activitat o professió, però això no implica que a com personalitats siguin idèntiques. No tenen per què coincidir en opinions, gustos, sentiments, ni tan sols en la interpretació de situacions o esdeveniments. Només demostren competència a través d'un mateix suport que, segons Gardner, seria cada un dels subtipus d'intel·ligència. Per tant, no podem considerar tots els subjectes iguals pel fet de practicar un esport, o una mateixa modalitat.

Reconèixer i identificar un perfil per a esportistes, ens pot ajudar a incidir sobre els factors inherents a l'esport en l'aspecte mental. Igual com conèixer les característiques de base física ens permeten d'entrenar i millorar, mitjançant la realització d'un treball conseqüent sobre les qualitats físiques bàsiques. Per tant, des de les dades que dona aquesta investigació, l'esportista és al-

guna cosa més que un subjecte amb unes condicions físiques per damunt de la mitjana. La incidència d'alguns subtipus d'intel·ligència, delimiten un perfil típic per a esportistes. Aquest perfil presenta peculiaritats si realitzem una anàlisi tenint en compte diferents modalitats esportives, però en definitiva concedeix un valor important, com era d'esperar, al subtipus d'intel·ligència cinètica, i a altres de notable protagonisme, com ara la interpersonal i la intrapersonal.

En **futbolistes** hi ha un perfil d'IM bastant definit i generalitzable. Els jugadors de futbol obtenen una alta puntuació en la intel·ligència cinètica i interpersonal; una puntuació intermèdia en intel·ligència matemàtica, visual, naturalista i intrapersonal; i una baixa puntuació en intel·ligència lingüística i musical. Si bé, aquest perfil és resultat de l'anàlisi efectuada sobre un total de quaranta-tres esportistes, no podem afirmar amb rotunditat que sigui el perfil típic per als futbolistes, però sí el que les dades donen per a aquesta mostra en qüestió.

Les **basquetbolistes** mostren una puntuació superior en la intel·ligència corporal; el més destacat en aquesta ocasió és que la intel·ligència interpersonal és la que s'erigeix com la més important per a aquesta mostra de jugadores. També observem un paper rellevant de la intel·ligència intrapersonal, que és la més destacada després de les dues esmentades. La intel·ligència musical, en aquest cas, presenta la puntuació menor. Notarà el lector que en aquest treball, no apareixen valors per a la intel·ligència natural, atès que l'instrument de recollida de dades per a l'avaluació de les IM, és una versió basada en Flores (1999), que no contempla aquest tipus d'intel·ligència.

En **nedadors**, les majors puntuacions es troben en la intel·ligència cinètica i intrapersonal. Les intel·ligències matemàtica, visual, musical i interpersonal, ofereixen valors intermedis, mentre que les intel·ligències lingüística i natural semblen tenir poca incidència en el perfil d'intel·ligència dels nedadors.

En **atletes**, en obtenir el perfil d'IM, tot diferenciant entre els que són especialistes en velocitat o en salt de tanques, veiem que és pràcticament idèntic; hi destaquen, com era d'esperar, els alts valors obtinguts en intel·ligència corporal. Són molt properes i coincidents les puntuacions per a les intel·ligències natural, intrapersonal i interpersonal. Solament s'aprecien diferències poc significatives en intel·ligència matemàtica, visual i musical, superior en corredors de tanques, i lingüística, més elevada en velocistes. El perfil d'IM per al total d'esportistes dedicats a l'atletisme no s'allunya gaire de

les característiques esbossades en relació amb els esportistes de cada una de les especialitats en pista estudiades, i una altra vegada, la intel·ligència corporal, seguida de la interpersonal i intrapersonal són les que despunten.

Hi ha moltes persones que destaquen en algun tipus d'intel·ligència de les que hem relacionat amb esportistes. Per exemple, els cirurgians, en intel·ligència corporal per manipular amb precisió instruments de dissecció; o els polítics, als quals hom pressuposa una alta intel·ligència interpersonal, atès que prenen decisions que afecten tota la població implicada. Trobem persones que disposen d'índexs alts en ambdós tipus d'intel·ligència, i que per tant, s'ajusten al perfil típic per a esportistes, però no per això podem afirmar que siguin atletes, perquè, perquè sigui així, a més a més, cal que practiquin algun esport i es reconeguin com a tals. Cosa que ve a dir, que no per apuntar alts índexs en els subtipus d'intel·ligència que hem destacat com a més habituals o de major presència en persones esportistes, són detonadors per a unes grans marques. Òbviament, s'ha de ser propietari d'un físic i d'una capacitat condicional concorde amb les exigències de cada esport en qüestió, ajustar-se a un perfil d'intel·ligència i practicar alguna modalitat d'activitat física, per poder identificar-se i reconèixer-se com a esportista.

La comparativa que ofereix la perspectiva de ser un esport col·lectiu, on el rendiment s'obté des de la competència de tots els membres que formen l'equip, o bé individual, subjecte al rendiment de cada esportista com a individu, ens porta a la conclusió que no s'hi aprecien diferències. Es ratifica que en esports col·lectius la intel·ligència interpersonal té més pes que en els individuals, on és més destacada la intel·ligència intrapersonal. Només presenten valors distants en intel·ligència musical, irrellevant per al perfil d'IM en esportistes, perquè apareix sempre en últim lloc.

En conclusió, el desenvolupament i el progrés dels esportistes passa per un bon aprenentatge de tots els condicionants i no únicament per un bon entrenament atlètic. En el moment de la presentació d'una habilitat l'executant ha de percebre clarament allò que ha de realitzar. Quan un entrenador intenta plasmar les seves idees en el terreny de joc ha de tenir present que d'allò que ell pensa a allò que els esportistes executen, hi ha tot un món. Quan els tècnics pretenen inculcar una sèrie d'idees o automatismes als esportistes, emmarcats dins d'una tendència de funcionament o un pla d'actuació, intenten posar en escena un particular visió o plantejament tecnicotàctic, a través dels únics artífexs, és a dir,

els esportistes. Normalment, no n'hi ha prou amb explicar allò que es vol fer, no és suficient amb demanar a l'atleta o al jugador que realitzi una sèrie de tasques individuals, de grup i col·lectives, en atac i defensa, o amb una seqüència prefixada de moviments i accions. Saber competir no solament és una qüestió atlètica. És aquí on adquireix protagonisme el pla psicològic, i de quina forma el coneixement del perfil d'IM o la influència de determinats subtipus d'IM, ens poden ajudar a millorar l'entrenament i, doncs, a incrementar el rendiment esportiu.

Referències bibliogràfiques

- Buceta, J. M. (1998). *Psicología del entrenamiento deportivo*. Ed. Dykinson-psicología.
- Brüggeman, D. y Albrecht D. (1993). *Entrenamiento moderno del Fútbol*. Barcelona: Hispano Europea.
- Castejón, F. J. i López, V. (2000). Solució mental i solució motriu en la iniciació als esports col·lectius en l'Educació Primària. *Apunts. Educació física i Esports (61)*, 37-47.
- Díaz, P. i Gimeno, F. (2005). Intervención psicológica con jueces deportivos. Asignatura del Máster Universitario de Psicología de la Actividad Física y el Deporte, de la UNED.
- Dosil, J. (2002). *El psicólogo del deporte. Asesoramiento e intervención*. Síntesis S.A.
- (2004). *Psicología de la actividad física y el deporte*. McGraw Hill.
- Espar, X. i Gerona, T. (2005). *Elementos para el diseño de tareas de entrenamiento en los deportes de equipo. Master Profesional de Alto Rendimiento en Deportes de Equipo*. CEDE i Fundación FC Barcelona.
- Fernández Ponce, J. M. i Pino, J. (2003). Proposta d'un mètode per quantificar la conducta tàctica dels equips de futbol. *Apunts. Educación física i Esports (71)*, 92-99.
- Fradua, L. (1997). *La visión de juego del futbolista*. Paidotribo.
- Gardner, H. (1995a). Inteligencias múltiples. La teoría en la práctica. Ed. Paidós.
- (2004). *Mentes flexibles. El arte y la ciencia de saber cambiar nuestra opinión y la de los demás*. Paidós.
- (2002). *Mentes creativas. Una anatomía de la creatividad*. Paidós.
- González, L. G. (2001). Una aproximación a la psicología del deporte. *Lecturas: Educación Física y Deportes*. <http://www.efdeportes.com>, any 7, núm. 35 (en línia).
- Graça, A. i Oliveira, J. (1998). *La enseñanza de los juegos deportivos*. Paidotribo.
- Hernández Moreno, J. (1994). *Fundamentos del deporte. Análisis de las estructuras del juego deportivo*. Inde.
- Iglesias Gallego, D. i cols. (2003). Influencia de un programa de entrenamiento cognitivo sobre la toma de decisiones y la ejecución en el lanzamiento a canasta en baloncesto. *II Congreso Mundial de Ciencias de la Actividad Física y del Deporte: Deporte y Calidad*. Llibre d'actas, p. 178.

- Iglesias, D. i cols. (2003). Estudi dels processos cognitius desenvolupats per l'esportista durant la presa de decisions. *Apunts. Educació Física i Esports (73)*, 24-29.
- López Tejada, A. (2005). La creativitat en les accions motrius. *Apunts. Educació Física i Esports (79)*, 20-28
- Lorenzo, A. i Sampaio, J. (2005). Reflexions sobre els factors que poden condicionar el desenvolupament dels esportistes d'alt nivell. *Apunts. Educació física i Esports (80)*, 63-70.
- Marina, J. A. (1993). *Teoría de la inteligencia creadora*. Anagrama.
- Mahoney, M. J. (1974). *Cognition and behavior modification*. Cambridge. M. A. Balaguer, 1974. (traducció al castellà: Trillas, 1983).
- Martínez Vidal, A. i del Pino, M. (2006). Eficàcia d'un programa d'intervenció per a la millora de la creativitat motriu en un grup de discapacitats psíquics. *Apunts. Educació física i Esports (84)*, 13-21.
- Morales, J. (2006). Motricitat i cognició. Un estudi empíric. *Apunts. Educació física i Esports (86)*, 108.
- Puente, A. (2003). *Cognición y aprendizaje. Fundamentos psicológicos*. Psicología. Pirámide.
- Riera, J. (2001). Habilidad esportives, habilitats humanes. *Apunts. Educació física i Esports (64)*, 46-53.
- Seirullo, F. (1993). *Preparación Física aplicada a los deportes colectivos: balonmano. Cuadernos técnico pedagógicos do INEF Galicia*. Ed. Centro Gallego de documentación e edicions deportivas.
- Solà, J. (2005a). Tàctica, tècnica i estratègia. Un enfoc funcional. *Apunts. Educació física i Esports (81)*.
- (2005b). Caracterització funcional de la tàctica esportiva. Proposta de classificació dels esports. *Apunts. Educació física i Esports (82)*, 36-44.
- Weinberg, R. S. y Gould, D. (1996). *Fundamentos de la psicología del deporte y el ejercicio físico*. Ed. Ariel psicología.
- Weineck, J. (1994). *Fútbol total. El entrenamiento físico del futbolista, I*. Barcelona: Paidotribo.
- Williams, J. M. (1991). *Psicología aplicada al deporte*. Biblioteca Nueva.